

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

**Кафедра
кримінального права і криміналістики**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан юридичного факультету

проф. Пацурківський П.С.

26 серпня 2016 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ В ПРАВООХОРОННІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ»**

Підготовки: МАГІСТРА.

Галузі знань: 08 «Право».

Спеціальності: 081 «Право».

Спеціалізації: кримінально-правова.

Факультет: юридичний.

**Чернівці
2016 рік**

Робоча програма дисципліни «Науково-технічні засоби в правоохоронній діяльності» для студентів за спеціальністю 081 «Право», 26 серпня 2016 року, складена на основі навчальної (типової) програми варіативної частини. Протокол від 26 серпня 2016 року, № 1.

Розробник:

• *кандидат юридичних наук, асистент* Василюва-Карвацька Оксана Василівна.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри кримінального права і криміналістики. Протокол від 26 серпня 2016 року, № 1.

Завідувач

кафедри кримінального права і криміналістики
26 серпня 2016 року

доц. Жаровська Г.П.

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича за спеціальністю 081 «Право». Протокол від 26 серпня 2016 року, № 1.

Голова

науково-методичної комісії
26 серпня 2016 року

доц. С.В. Савчук

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3.5	Галузь знань/ Напрямок підготовки 08 «Право»	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність: 081 «Право»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 105		9-й	9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 33 самостійної роботи студента - 72	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Магістр»	Лекції	
		-	-
		Практичні, семінарські	
		33 год.	8 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		72	97
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

II. МЕТА І ЗАВДАННЯ

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Науково-технічні засоби в правоохоронній діяльності” є ознайомлення майбутніх юристів із технічними, процесуальними та тактичними основами науково-технічних засобів, що застосовуються в правоохоронній діяльності.

2.2 Основними завданнями вивчення дисципліни “Науково-технічні засоби в правоохоронній діяльності” є :

- забезпечення засвоєння студентами загальних положень застосування НТЗ;
- детальний розгляд «традиційних» НТЗ (пошукові прилади, оптичні та освітлювальні засоби, засоби фіксації та ін.);
- вироблення практичних навиків по застосуванню НТЗ в ході вирішення елементарних завдань в ході розслідування злочинів:
- 1. Фото та відео фіксацію в ході слідчих дій;
- 2. Складання планів і схем в ході слідчих дій;
- 3. Користування універсальними та спеціалізованими криміналістичними наборами ВК-1, ВК-2 та ВХ-1.
- 4. Можливості мікроскопічних досліджень слідів та криміналістичних об'єктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати :

а) під час вивчення Модуля 1:

- історичний аспект застосування науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності;
- загальні наукові, процесуальні та тактичні основи застосування НТЗ на сучасному етапі в Україні та світі;
- методи та тактичні прийоми застосування НТЗ;
- класифікація та характеристики науково-технічних засобів, за різними критеріями;
- суб'єкти застосування НТЗ та їх процесуальний статус;
- групи НТЗ;
- набори НТЗ – універсальні та спеціалізовані;
- порядок оформлення застосування НТЗ.
- поняття, види фотографії під час слідчих дій;
- поняття та види відеозапису в ході огляду місця події;
- процесуальні та практичні вимоги до оформлення та структури графічних зображень, як засобу фіксації слідчих дій.

б) під час вивчення Модуля 2 :

- поняття техніки оперативного працівника;
- види НТЗ оперативного документування та виявлення злочинної діяльності й охорони громадського порядку;
- порядок застосування НТЗ в ході оперативно-розшукових заходів;
- поняття спеціальної техніки;
- правові підстави застосування спеціальної техніки;
- класифікація спецтехніки;
- НТЗ пошуку, виявлення, фіксації та вилучення слідів та інших речових доказів спеціалістом-криміналістом, спеціалістом імунологом, спеціалістом вибухотехніком, спеціалістом пожежотехніком;
- основні напрями лабораторних досліджень та їх НТЗ;
- НТЗ біологічних, хімічних, фізичних та фізико-хімічних досліджень.

вміти :

Кожен із двох модулів складається із відповідних його навчальних елементів (окремих тем), які в свою чергу, у якості додатків мають переліки основних питань для самоперевірки та списки обов'язкової та рекомендованої літератури. Виконання цих завдань має за мету сприяти розвитку у студентів аналітичного мислення, поглибити їх

вміння самостійно працювати з нормативно-правовими актами, систематизувати та закріпити одержані знання.

Опанування спеціалістами вище зазначеними блоками знань дозволить їм більш широко в тактичному та технічному аспектах ознайомитись із знаряддями праці правоохоронних органів.

2.3. Уміння і навички. Курс повинен сприяти розвиткові у студентів наступних умінь і навичок:

- ✓ міркувати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати, спостерігати, критично мислити, брати участь у дискусіях, дебатах, аргументувати думки, визначати та обирати з-поміж альтернативних рішень і підходів, спілкуватися у малих і великих групах;
- ✓ вільно оперувати, в усному і письмовому мовленні, основними криміналістичними поняттями, використовуваними в юридичній літературі та засобах масової інформації, розуміти їх;
- ✓ засвоїти способи самостійного отримання та опрацювання інформації з різних джерел;
- ✓ використовувати знання з криміналістики під час аналізу і процесуального розв'язання конкретних ситуацій.

2.4. Місце навчальної дисципліни в структурі ОПП. Вказаний розділ (модуль) відноситься до нормативної частини структури освітньо-професійної програми галузі знань «Право», напряму підготовки «Правознавство», і пов'язаний з вивченням інших розділів ОПП, зокрема з такими дисциплінами, як: «Криміналістика», «Кримінальне право України (загальна та особлива частини)», «Кримінологія», «Віктимологія», «Кримінально-виконавче право», «Теорії причин злочинності», «Зарубіжна кримінологія».

Протокол узгодження змісту навчальної програми з іншими кафедрами

Назва дисципліни, з якою узгоджується навчальна програма	Назва кафедри, з якою узгоджується зміст навчальної програми	Пропозиції щодо зміни у змісті навчальної програми	Рішення кафедри щодо зміни у змісті навчальної програми
«Науково-технічні засоби в правоохоронній діяльності»	Кримінального права та криміналістики	немає	-

**III. СТРУКТУРА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ В
ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні положення теоретичні, нормативні засади та технічні засоби. Техніка слідчого.												
Тема 1. Застосування науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності.	3	1	2	-	-	8	2	1	1	-	-	11
Тема 2. Класифікація науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності. Оформлення результатів застосування НТЗ.	3	1	2	-	-	8	2	1	1	-	-	11
Тема 3. Техніка слідчого: Фотографування під час слідчих дій	6	2	4	-	-	8	-	-	-	-	-	11
Тема 4. Техніка слідчого: Відеозапис під час слідчих дій.	5	1	4	-	-	8	-	-	-	-	-	11
Тема 5. Техніка слідчого: Виготовлення графічних зображень під час слідчих дій.	6	2	4	-	-	8	-	-	-	-	-	11
Разом за змістовим модулем 1	23	7	16	-	-	40	4	2	2	-	-	55
Змістовий модуль 2. Техніка оперативного працівника. Техніка експерта.												
Тема 1. Техніка оперативного працівника: НТЗ оперативного документування та виявлення злочинної діяльності	5	1	2	-	-	7	2	1	1	-	-	11
Тема 2. Техніка оперативного працівника: Спеціальна техніка в правоохоронній діяльності	5	1	3	-	-	7	2	1	1	-	-	10

Тема 3. Техніка експерта: НТЗ «Польової криміналістики»	5	2	3	-	-	7	1	1	-	-	-	10
Тема 4. Техніка експерта: НТЗ «Лабораторних досліджень»	5	2	2	-	-	7	1	1	-	-	-	10
Тема 5. Інформаційні технології в правоохоронній діяльності	5	1	2	-	-	7	-	-	-	-	-	10
Тема 6. Технічні засоби профілактики та полегшення розслідування злочинів.	5	1	2	-	-	6	-	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	22	8	14	-	-	41	6	4	2	-	-	61
Усього годин	45	15	30	-	-	81	10	6	4	-	-	116

IV. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Застосування науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності.	1
2.	Тема 2. Класифікація науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності. Оформлення результатів застосування НТЗ.	1
3.	Тема 3. Техніка слідчого: Фотографування під час слідчих дій	2
4.	Тема 4. Техніка слідчого: Відеозапис під час слідчих дій.	1
5.	Тема 5. Техніка слідчого: Виготовлення графічних зображень під час слідчих дій.	2
6.	Тема 6. Техніка оперативного працівника: НТЗ оперативного документування та виявлення злочинної діяльності	1
7.	Тема 7. Техніка оперативного працівника: Спеціальна техніка в правоохоронній діяльності	1
8.	Тема 8. Техніка експерта: НТЗ «Польової	2

	криміналістики»	
9.	Тема 9. Техніка експерта: НТЗ «Лабораторних досліджень»	2
10.	Тема 10. Інформаційні технології в правоохоронній діяльності	1
11.	Тема 11. Технічні засоби профілактики та полегшення розслідування злочинів.	1
	Всього	15

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

НЕ 1.1.

Застосування науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності.

1. Історичний аспект застосування науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності.
2. Поняття НТЗ, що застосовуються в правоохоронній діяльності.
3. Методи НТЗ.
4. Поняття і класифікація методів НТЗ.

Основна література:

- Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц. текст. — [Електронний ресурс] — Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua> (ст. 2, 78, 85, 85-1, 85-2, 103, 114, 174, 175, 177, 178, 191).
- Крылов И.Ф. Очерки истории криминалистики и криминалистической экспертизы. — Л., 1975. — 190 с.
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. — Х.: МВС ДНДЕКЦ, 2009. — 152 с.
- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. — К.: „Кий”, 2006. — 456 с.
- Селиванов Н.А. Научно-технические средства расследования преступлений: Автореф. Дисс. д-ра юрид. Наук. — М., 1965. — 192 с.
- Грамович Г.И. Основы криминалистической техники. — Минск, 1981.
- Волынский В.А. Криминалистическая техника: наука-общество-человек: Монография. — М.: ЮНИТИ, 2000. — 311 с.
- Разумов Э. А., Молибога Н. П. Осмотр места происшествия.— К.: РИО МВД Украины, 1994.— 672 с.,
- Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.

Додаткова література:

- Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
- Курс криминалистики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
- Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
- Практическое руководство следователя.- М.: Приор, 2002.- 224 с.
- Судова експертиза контактної взаємодії об'єктів у світлі теорій відображення, інформації та криміналістичної ідентифікації // Право України (укр.).- 2005.- № 6.- С.164-172.
- Справочник следователя.- М.: Приор, 2001.- 256 с.
- Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.

НЕ 1.2.

Класифікація науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності. Оформлення результатів застосування НТЗ.

1. Загальна класифікація НТЗ та їх розгорнута характеристика.
2. Види НТЗ: Засоби освітлення.
3. Оптичні прилади.
4. Пошукові прилади.
5. Вимірювальні прилади.
6. Засоби фіксації.
7. Суб'єкти застосування НТЗ та їх процесуальний статус.
8. Набори НТЗ.
9. Порядок оформлення застосування НТЗ.

Основна література:

- Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц. текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua> (ст. 2, 78, 85, 85-1, 85-2, 103, 114, 174, 175, 177, 178, 191).
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.: МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.
- Криміналістична техніка/ Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
- Селиванов Н.А. Научно-технические средства расследования преступлений: Автореф. Дисс. д-ра юрид. Наук. – М., 1965. – 192 с.
- Грамович Г.И. Основы криминалистической техники. – Минск, 1981.
- Волынский В.А. Криминалістическа техніка: наука-общество-человек: Монографія. – М.: ЮНИТИ, 2000.- 311 с.

- Разумов Э. А., Молибога Н. П. Осмотр места происшествия.— К.: РИО МВД Украины, 1994.— 672 с., Экспертизы в судебной практике: Навч. Посібник / В.Г. Гончаренко, В.С. Бергер, Л.П.Булига та ін.. – К.: Либідь, 1993. – 197 с. – С. 5- 16.
- Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.
- А. Леви Осмотр места происшествия// Справочник следователя/ "Юридическая литература" - М. 1982-250 с.

Додаткова література:

- Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
- Курс криминалистики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
- Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
- Практическое руководство следователя.- М.: Приор, 2002.- 224 с.
- Судова експертиза контактної взаємодії об'єктів у світлі теорій відображення, інформації та криміналістичної ідентифікації // Право України (укр.)- 2005.- № 6.- С.164-172.
- Справочник следователя.- М.: Приор, 2001.- 256 с.
- Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.

НЕ 1.3.

Техніка слідчого: Фотографування під час слідчих дій

1. Використання можливостей судової фотографії в ході слідчих дій.
2. Поняття, види фотографії.
3. Методи фотографії на місці події
4. Види панорамної фотозйомки та їх характеристика.
5. Вимірвальна фотозйомка.
6. Сигналітична (впізнавальна) фотозйомка.
7. Фотографування трупів

Основна література:

- Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц. текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Разумов Э. А., Молибога Н. П. Осмотр места происшествия.— К.: РИО МВД Украины, 1994.— 672 с.,
- Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів Бахін В.П., Весельський В.К., Гончаренко В.Г., Дідковська С.П., Клименко Н.І., Колонюк В.П., Котюк І.І.,

Лисиченко В.К., Лукьянчиков Є.Д., Мацишин В.С., Перебитюк М.В., Підпалій В.Л., Старушкевич А.В., Фокіна А.О. Циркаль В.В. – Національний університет імені Тараса Шевченка 2001 – 260с.

- Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.
- А. Леви Осмотр места происшествия// Справочник следователя/ "Юридическая литература" - М. 1982-250 с.
- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.
- Бирюков В.В. Цифровая фотография; перспективы использования в криминалистике. - Луганск: РИО ЛИВД, 2000. - 138 с.
- Дмитриев Е.Н., Иванов П.Ю. Применение метода цифровой фотографии для фиксации объектов криминалистических экспертиз. Учебное пособие. - М.: ЭКЦ МВС России, 1997.
- Постика И.В. Судебная (криминалистическая) фотография: теория и практика: Монография. - Одесса: Юридична література, 2002. -296с.
- Салтевський М.В., ГапоновЮ.С. Судебная фотография и кинематография в деятельности органов внутренних дел (Учебное пособие) - МВД СССР, КВШ, 1974. - 159 с.
- СеливановНА., Эйсман А.А. Судебная фотография. - М.: "Юридическая литература", 1965. - 230 с.
- Судебная фотография. / Под ред. А.В.Дулова 2-е изд., испр. и доп. - М.: Высш. школа, 1978. - 192 с: ил.
- Фотофиксация значительных по размерам мест происшествий. - М.: РИО ВНКЦ МВД СССР, 1991.-60 с.

Додаткова література:

- Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
- Курс криміналістики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
- Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
- Практическое руководство следователя.- М.: Приор, 2002.- 224 с.
- Справочник следователя.- М.: Приор, 2001.- 256 с.
- Трегубов С.Н. Основы уголовной тактики.-М., 2002.-С.281.
- Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.

НЕ 1.4.

Техніка слідчого: Відеозапис під час слідчих дій

- 1.Поняття, завдання та основні принципи відеозапису в ході проведення слідчих дій.
- 2.Функції спеціаліста-оператора та основні вимоги до відеозапису в ході слідчих дій.
- 3.Основні операції по побудові кадрів в ході проведення відеозапису.
- 4.Прийоми та методи відеозапису .

Основна література:

- Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Разумов Э. А., Молибога Н. П. Осмотр места происшествия.— К.: РИО МВД Украины, 1994.— 672 с.,
- Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів Бахін В.П., Весельський В.К., Гончаренко В.Г., Дідковська С.П., Клименко Н.І., Колонюк В.П., Котюк І.І., Лисиченко В.К., Лукьянчиков Є.Д., Мацишин В.С., Перебитюк М.В., Підпалый В.Л., Старушкевич А.В., Фокіна А.О. Циркаль В.В. – Національний університет імені Тараса Шевченка 2001 – 260С.
- Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.
- А. Леви Осмотр места происшествия// Справочник следователя/ "Юридическая литература" - М. 1982-250 с.
- Осмотр места происшествия: Практическое пособие / Под О-74 ред. А.И. Дворкина. — М.: Юристь, 2000. — 336 с.
- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.
- DFOTO (цифровое фото и видео) №1-4, 2003.
- DFOTO (цифровое фото и видео) №1-2, 2004.
- Дмитриев Е.Н., Иванов П.Ю., Зудин С.И. Исследование объектов криминалистических экспертиз методами цифровой обработки изображений. Учебное пособие. - М.: ЗКЦ МВД России, 1999.
- Ковальов К.М., Чашницька Т.Г., Нізовцев Ю.Ю. Застосування фото та відеозйомки при проведенні огляду місця події: Методичний посібник/ ДНДЕКЦ МВС України. - К., 2006. - 53 с.

Додаткова література:

- Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
- Курс криміналістики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.

- Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
- Практическое руководство следователя.- М.: Приор, 2002.- 224 с.
- Судова експертиза контактної взаємодії об'єктів у світлі теорій відображення, інформації та криміналістичної ідентифікації // Право України (укр.).- 2005.- № 6.- С.164-172.
- Справочник следователя.- М.: Приор, 2001.- 256 с.
- Трегубов С.Н. Основы уголовной тактики.-М., 2002.-С.281.

НЕ 1.5

Техніка слідчого: Виготовлення графічних зображень під час слідчих дій

- 1.Поняття та види графічних зображень, як засобу фіксації слідчих дій.
- 2.Виготовлення планів та схем – загальні питання.
- 3.Методи виготовлення планів, схем та схематичних планів.
- 4.Виготовлення планів приміщень.
- 5.Виготовлення планів на відкритій місцевості.

Основна література:

1. Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Разумов Э. А., Молибога Н. П. Осмотр места происшествия.— К.: РИО МВД Украины, 1994.— 672 с.,
3. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів Бахін В.П., Весельський В.К., Гончаренко В.Г., Дідковська С.П., Клименко Н.І., Колонюк В.П., Котюк І.І., Лисиченко В.К., Лукьянчиков Є.Д., Мацишин В.С., Перебитюк М.В., Підпалый В.Л., Старушкевич А.В., Фокіна А.О. Циркаль В.В. – Національний університет імені Тараса Шевченка 2001 – 260С.
4. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.
5. А. Леви Осмотр места происшествия// Справочник следователя/ "Юридическая литература" - М. 1982-250 с.
6. Осмотр места происшествия: Практическое пособие / Под О-74 ред. А.И. Дворкина. — М.: Юристъ, 2000. — 336 с.
7. Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
8. Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.

Додаткова література:

1. Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
2. Курс криминалистики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
3. Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
4. Практическое руководство следователя.- М.: Приор, 2002.- 224 с.
5. Судова експертиза контактної взаємодії об'єктів у світлі теорій відображення, інформації та криміналістичної ідентифікації // Право України (укр.).- 2005.- № 6.- С.164-172.
6. Справочник следователя.- М.: Приор, 2001.- 256 с.
7. Трегубов С.Н. Основы уголовной тактики.-М., 2002.-С.281.
8. Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.

НЕ 2.1.

Техніка оперативного працівника: НТЗ оперативного документування та виявлення злочинної діяльності

- 1.Правові підстави та форми оперативної діяльності.
- 2.Поняття техніки оперативного працівника.
- 3.Види НТЗ оперативного документування та виявлення злочинної діяльності.
- 4.Види оперативних НТЗ по охороні громадського порядку.
- 5.Порядок застосування НТЗ в ході оперативно-розшукових заходів

Основна література:

- Конституція України: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Закон України Про міліцію 20.12.1990 : Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Закон України Про Оеративно-розшукову діяльність 18.02.1992: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Закон України Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.
- А. Леви Осмотр места происшествия// Справочник следователя/ "Юридическая литература" - М. 1982-250 с.
- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.

- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.

Додаткова література:

- Курс криміналістики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
- Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
- Трегубов С.Н. Основы уголовной тактики.-М., 2002.-С.281.
- Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.

НЕ 2.2.

Техніка оперативного працівника: спеціальна техніка в правоохоронній діяльності

- 1.Поняття спеціальної техніки.
- 2.Правові підстави застосування спеціальної техніки в діяльності органів внутрішніх справ.
- 3.Класифікація та характеристика спецзасобів.

Основна література:

- Конституція України: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Закон України Про міліцію 20.12.1990 : Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Закон України Про Оеративно-розшукову діяльність 18.02.1992: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Закон України Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Наказ МВС України № 118 від 30.03.1991 Про затвердження інструкції про порядок застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку.
- Постанова Ради Міністрів УРСР № 49 від 27.02.1991, що затверджує правила застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку в Україні
- Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.
- А. Леви Осмотр места происшествия// Справочник следователя/ "Юридическая литература" - М. 1982-250 с.

- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.

Додаткова література:

- Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
- Белкин Р.С. Курс криминалистики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп..- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
- Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
- Трегубов С.Н. Основы уголовной тактики.-М., 2002.-С.281.
- Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.

НЕ 2.3.

Техніка експерта: НТЗ «Польової криміналістики»

- 1.Поняття «Польової криміналістики» та її НТЗ.
- 2.НТЗ пошуку, виявлення, фіксації та вилучення слідів та інших речових доказів.
- 3.Напрями роботи спеціалістів із застосуванням НТЗ:
-криміналіста, -імунолога, -вибухотехніка, -пожежотехніка, -автотехніка та ін. спеціалістів

Основна література:

- Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.
- Обнаружение, фиксация и изъятие следов/ Е.И. Зуев, В.А.Адрианова, А.И. Миронов, Л.В.Давыдов, А.И. Устинов, В.В.Филиппов, А.П. Моисеев.:МВД СССР ВНИИ, 1969. – 141 с.
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.
- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
- Селиванов Н.А. Научно-технические средства расследования преступлений: Автореф. Дисс. д-ра юрид. Наук. – М., 1965. – 192 с.
- Грамович Г.И. Основы криминалистической техники. – Минск, 1981.

- Волынский В.А. Криминалистическая техника: наука-общество-человек: Монография. – М.:ЮНИТИ, 2000.- 311 с.
- Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.

Додаткова література:

- Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
- Курс криминалистики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
- Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
- Практическое руководство следователя.- М.: Приор, 2002.- 224 с.
- Разумов Э. А., Молибога Н. П. Осмотр места происшествия.— К.: РИО МВД Украины, 1994.— 672 с.,
- А. Леви Осмотр места происшествия// Справочник следователя/ "Юридическая литература" - М. 1982-250 с.
- Основы трасологии. Особенная часть. / Под ред.. Г.А. Грабовского. – М., 1974. – 212с.
- Справочник следователя.- М.: Приор, 2001.- 256 с.
- Трегубов С.Н. Основы уголовной тактики.-М., 2002.-С.281.
- Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.

НЕ 2.4.

Техніка експерта: НТЗ «Лабораторних досліджень»

- 1.Методи лабораторних досліджень та НТЗ, що забезпечують їх провєлення.
- 2.Основні напрями лабораторних досліджень та їх НТЗ.
- 3.НТЗ біологічних, хімічних, фізичних та фізико-хімічних досліджень

Основна література:

- Експертизи в судовій практиці: Навч. Посібник / В.Г. Гончаренко, В.Є. Бергер, Л.П.Булига та ін.. – К.: Либідь, 1993. – 197 с. – С. 5- 16.
- Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.
- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.

- Обнаружение, фиксация и изъятие следов/ Е.И. Зуев, В.А.Адрианова, А.И. Миронов, Л.В.Давыдов, А.И. Устинов, В.В.Филиппов, А.П. Моисеев.:МВД СССР ВНИИ, 1969. – 141 с.
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.
- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
- Селиванов Н.А. Научно-технические средства расследования преступлений: Автореф. Дисс. д-ра юрид. Наук. – М., 1965. – 192 с.
- Грамович Г.И. Основы криминалистической техники. – Минск, 1981.
- Волынский В.А. Криминалистическая техника: наука-общество-человек: Монография. – М.:ЮНИТИ, 2000.- 311 с.
- Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.
- Барсегянц Л.О., Левченков БД. Судебно-медицинская экспертиза выделений организма. — М., 1978. — 130 с.
- Болдеску Н.Г., Гыскэ Л.И, Гуртовая С.В., Иванов П.Л. Первичное исследование вещественных доказательств и оценка их пригодности для биологической идентификационной экспертизы методом геномной "дактилоскопии"// Суд.-мед. экспертиза. — 1990. — № 4. — С. 11-14.
- Бронникова М.А., Гаркави А.С. Методика и техника судебно-медицинской экспертизы вещественных доказательств. — М., 1963. — 278 с.

Додаткова література:

1. Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
2. Курс криминалистики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
3. Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
4. Судова експертиза контактної взаємодії об'єктів у світлі теорій відображення, інформації та криміналістичної ідентифікації // Право України (укр).- 2005.- № 6.- С.164-172.
5. Трегубов С.Н. Основы уголовной тактики.-М., 2002.-С.281.
6. Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.

НЕ 2.5.

Інформаційні технології в правоохоронній діяльності

1. Концептуальні засади використання інформаційних технологій в правоохоронній діяльності.
2. Математизація та комп'ютеризація науково-криміналістичних досліджень.
3. Класифікація інформаційних технологій, що використовуються в правоохоронній діяльності.

Основна література:

- Салтєвський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.
- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.
- ДСТУ 2226-93 Автоматизовані системи. Терміни та визначення.
- ДСТУ 2481-94 Інтелектуальні інформаційні технології. Терміни та визначення (ISO/ 2382-28:1995).
- Викарук А.Я. Основные направления использования математических методов и ЭВМ в некоторых родах судебной экспертизы./ Проблемы автоматизации, создания математических методов в судебной экспертизе./ Сб. науч. Тр. – М.: ВНИИСЭ, 1987. - 105.
- Криминалистическая кибернетика. – 2-е изд. – М.: Изд-во МГУ, 1989. - 328.
- Смирнов С.А., Семенов Н.В. Информационные технологии в судебной экспертизе.// «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики». – Випуск 3. – Харків: «Право». -2003. -592 с.
- Мазниченко Ю.О. Особливості створення навчального автоматизованого робочого місця експерта з дактилоскопічних досліджень.// Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – К.: НАВСУ. - № 5, 2005. – 317 с.
- Мазниченко Ю.О. Інформаційні технології в експертній практиці: Навч.-практ. Посіб.-К.:Київський нац. ун-т внутр. Справ, 2007. – 152 с.
- Про Єдину комп'ютерну інформаційну систему правоохоронних органів з питань боротьби зі злочинністю: Указ Президента України від 31.01.2006// Офіційний вісник України, № 5.-2006.
- Государственная дактилоскопическая регистрация: комплексный подход// Криміналістичний вісник: Наук.-практ. Збірник. – Вип. 3. – К. : ДНДЕКЦ МВС України,

Додаткова література:

- Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
- Курс криминалистики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.

- Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник/За ред. Канд. Юрид. Наук Ю.Ф. Кравченка. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 1999. – 702 с.
- Руководство пользователя АИПС «ATLAS 2000» V. 3.46. – К., 2000.-26 с.
- АРМ эксперта-баллиста для регистрации, хранения и учета информации об объектах исследования: Техническое описание и методика работы. – К., 1998.
- Криминалистическая лаборатория «Логос»: Техническое описание и методика работы. – К.: - НТУУ «КПИ», 1998. -26 с.
- Прибор контроля подлинности документов. Компаратор видеоспектральный «Регула» мод. 4305: Руководство по эксплуатации РГВИ. 28.00.00. РЭ/ ОО «Регула». – Минск, 2004. -31 с.
- Руководство пользователя АДИС «Дакто 2000»// НПООО «ТОДЕС», ОДО «ОПАК». – Минск, 2002. -157 с.

НЕ 2.6.

Технічні засоби профілактики та полегшення розслідування злочинів.

- 1.Поняття НТЗ профілактики та полегшення розслідування злочинів.
- 2.Класифікація НТЗ профілактики та полегшення розслідування злочинів.
- 3.Класифікація та структура охоронних сигналізацій приміщень, автомобільних сигналізацій.
- 4.Електронні та біометричні засоби запирання.
- 5.Системи відео спостереження.
- 6.Хімічні пастки.

Основна література:

- Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц.текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua> (ст. 2, 78, 85, 85-1, 85-2, 103, 114, 174, 175, 177, 178, 191).
- Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.
- Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
- Селиванов Н.А. Научно-технические средства расследования преступлений: Автореф. Дисс. д-ра юрид. Наук. – М., 1965. – 192 с.
- Грамович Г.И. Основы криминалистической техники. – Минск, 1981.
- Вольнский В.А. Криминалистическая техника: наука-общество-человек: Монография. – М.:ЮНИТИ, 2000.- 311 с.
- Разумов Э. А., Молибога Н. П. Осмотр места происшествия.— К.: РИО МВД Украины, 1994.— 672 с.,
- Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.

Додаткова література:

- Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
- Курс криминалистики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
- Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
- Практическое руководство следователя.- М.: Приор, 2002.- 224 с.
- Судова експертиза контактної взаємодії об'єктів у світлі теорій відображення, інформації та криміналістичної ідентифікації // Право України (укр.).- 2005.- № 6.- С.164-172.
- Справочник следователя.- М.: Приор, 2001.- 256 с.
- Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.
- Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.

VI. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Застосування науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності. Статус та функції спеціалістів по застосуванню НТЗ. Порядок застосування НТЗ, що потребують процесуального відображення. Застосування НТЗ без процесуальних наслідків.	8
2	Тема 2. Класифікація науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності. Оформлення результатів застосування НТЗ. Сучасні науково-технічні засоби для пошуку метлевих предметів у водоймі. Сучасні науково-технічні засоби для трупів у землі та водоймі. Сучасні науково-технічні засоби для пошуку сховищ та пустот.	8
3	Тема 3. Техніка слідчого: Фотографування під час слідчих дій Фотографування на місці події цифровими фотоапаратами-порядок процесуального оформлення. Фотографування на місці події аналоговим фотоапаратами-порядок процесуального оформлення.	8

	Оптимальні технічні характеристики універсального фотоапарату для огляду місця події.	
4	Тема 4. Техніка слідчого: Відеозапис під час слідчих дій Відеозапис на місці події цифровою відеокамерою-порядок процесуального оформлення. Відеозапис на місці події аналоговою відеокамерою-порядок процесуального оформлення. Взаємодія спеціаліста з відеозапису та слідчого.	8
5	Тема 5. Техніка слідчого: Виготовлення графічних зображень під час слідчих дій. Масштабний план та схема огляду місця події, види та співвідношення. Альтернативні методи складання оглядових схем місць події: метод зарубок, метод кутових вимірів, метод орієнтування предметів по центральній осьовій лінії, метод координат.	8
6	Тема 6. Техніка оперативного працівника: НТЗ оперативного документування та виявлення злочинної діяльності. Гласні методи застосування НТЗ документування злочинної діяльності НТЗ, що застосовуються для негласного документування злочинної діяльності. Технічне забезпечення проведення «контрольної закупки» та «Дачі хабара»	7
7	Тема 7. Техніка оперативного працівника: Спеціальна техніка в правоохоронній діяльності. Класи засобів індивідуального захисту. Альтернативні засоби індивідуального захисту. Спеціальні засоби споряджені сльозогінним газом та іншими хімічними речовинами. Правове регулювання застосування електрошокових пристроїв в Україні.	7
8	Тема 8. Техніка експерта: НТЗ «Полювої криміналістики» Інструментальний ряд спеціаліста-автотехніка, спеціаліста-пожежотехніка., спеціаліста-вибухотехніка. Спеціалізовані експертні набори.	7
9	Тема 9. Техніка експерта: НТЗ «Лабораторних досліджень» Види та методи фотографування в лабораторних умовах. Макрофотографія. Фото в УФЛ та ІК – променях.	7

	Розширений аналіз оптичних лабораторних методів дослідження речових доказів.	
10	Тема 10. Інформаційні технології в правоохоронній діяльності Структура програмних засобів сучасних автоматизованих систем. Класифікація інформаційних технологій, що використовуються судово-експертними установами. Характеристика автоматизованих: дактилоскопічних системи «Сонда» та «Дакта 2000», балістичної «ТАИС 03», портретної «ATLAS»	7
11	Тема 11. Технічні засоби профілактики та полегшення розслідування злочинів Біометрія та інші засоби контролю доступу. Модельний ряд хімічних пасток. Види датчиків охоронних сигналізацій.	6
	Разом	81

VII. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

1. Застосування науково-технічних засобів – важлива ланка розслідування та розкриття злочину.
2. Техніка слідчого.
3. Проблеми взаємодії слідчого та спеціалістів в процесі застосування науково-технічних засобів .
4. Нормативне регулювання застосування техніки слідчого в ході проведення слідчих дій.
5. Взаємодія оперативного працівника та спеціаліста при проведенні оперативно-розшукувих заходів.
6. НТЗ по охороні громадського порядку.
7. Спеціальні засоби – межі застосування.
8. Хроматографія, як метод лабораторних досліджень та складова техніки експерта
9. Біометричні технології, як засіб профілактики злочинів.
10. Застосування фотографії в ході слідчих .
11. Застосування відеозапису в ході слідчих дій .
12. Світові розробки пошукових науково-технічних засобів в криміналістиці.
13. Георадари, як ефективні засоби пошуку та фіксації речових доказів.
14. Методи та прийоми застосування НТЗ лабораторних досліджень для розслідування злочинів.
15. Застосування службових собак.

16. Пересувна криміналістична лабораторія, як універсальний набір «польової криміналістики».

17. Гучномовці та радіостанції, як засіб забезпечення громадського порядку.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання (гр. «*methodos*» - шлях пізнання, спосіб знаходження істини) - це впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності педагога й студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Вони реалізуються через систему прийомів і засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання - це складова методу, конкретні дії педагога й студентів, спрямовані на реалізацію вимог тих чи тих методів. Засоби навчання - це різноманітне навчальне обладнання, що використовується у системі пізнавальної діяльності (книги, письмове приладдя, лабораторне обладнання, технічні засоби та ін.).

Говорячи про методи, прийоми та засоби навчання студентів-правників, треба виходити з мети виховання і навчання сучасної людини в широкому розумінні. Хибною є думка, що головне у навчанні - оволодіти якомога більшою сумою правових знань. Виходячи з цього, науково-педагогічні працівники традиційно бачать свою місію в інформуванні студентів про ті чи ті знання в рамках певної теми. Однак аналіз результатів такої діяльності не підтверджує здійснення намірів. Випускник вищого навчального закладу володіє порівняно невеликою сумою знань від загального масиву інформації, яку сприймав під час навчання. В умовах науково-технічної революції, інформаційного буму марно прагнути засвоїти цей масив. По-перше, світовий обсяг інформації подвоюється через кожні 5-6 років. По-друге, кількість нової інформації навіть у межах вузької науки стрімко зростає.

Поняття методу навчання - складне, багатовимірне. Це дидактичне поняття, якому властиво чимало ознак. Слушною щодо цього є думка професора А.М. Алексюка про видові ознаки методів навчання: 1) "бути формою руху пізнавальної діяльності", зокрема: а) "бути певним логічним шляхом засвоєння знань, умінь та навичок учнями" (індукція, аналіз і синтез, порівняння, абстрагування, конкретизація, узагальнення тощо); б) "бути певним видом і рівнем пізнавальної діяльності учнів (репродуктивний, евристичний, дослідницький)"; в) "бути певним шляхом стимулювання і мотивації учіння"; 2) "бути щоразу специфічним пізнавальним рухом основ наук, що вивчаються в школі", завдяки якому поєднуються зміст і метод навчання; 3) "бути певною формою обміну науковою інформацією між тим, хто вчить, і тим, хто вчиться" (словесна, наочна чи практична); 4) "бути певним способом керування пізнавальною діяльністю учнів"; зокрема "способом викладу знань, умінь та навичок для учнів (учитель, книжка, навчальна машина тощо)". Такий підхід з позицій видових ознак дає можливість розпізнавати методи навчання серед інших дидактичних категорій. Але важливо означити дефініції кожного методу навчання на основі видових ознак, оскільки наукове розуміння тих чи тих дефініцій дає змогу ефективно використовувати певні методи навчання у вищій школі.

Розповідь - це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу. Інколи цей метод називають "малювання словом".

Пояснення - вербальний метод навчання, за допомогою якого педагог розкриває сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

Бесіда передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних.

Лекція - це метод, за допомогою якого педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою.

Інструктаж передбачає розкриття норм поведінки, особливостей використання методів і навчальних засобів, дотримання правил безпеки під час виконання навчальних операцій. Це важливий етап в оволодінні методами самостійної пізнавальної діяльності. Адже важливо, щоб студенти розуміли не лише, що треба робити, а і як це робити.

Чільне місце серед групи словесних методів посідає метод роботи з книгою. Студенти мають розуміти, що основне джерело отримання наукової інформації - не викладач, а книга. Тому так важливо навчити студентів методів і засобів самостійної роботи з книгою: читання, переказу, виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, схем, графіків та ін.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації та ілюстрації. При цьому варто зауважити, що ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

Демонстрація - це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у натурі, динаміці. Ілюстрація - метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (світлини, малюнки, схеми, графіки та ін.). Сутність цих двох методів близька між собою в етимологічному плані. Спостереження як метод навчання передбачає сприймання певних предметів, явищ, процесів у природному й виробничому середовищі без втручання у ці явища і процеси.

Усі методи цієї групи тісно переплетені. Використання у навчальному процесі тих чи тих методів зумовлене різними чинниками: психологічними особливостями учнів певного віку, дидактичними цілями, рівнем матеріального забезпечення навчальних закладів. Досить суттєвим у використанні наочних методів навчання є володіння технологією і технікою виготовлення й використання засобів демонстрації та ілюстрації. Особливої уваги потребує використання технічних засобів навчання, й зокрема комп'ютерної техніки. Усі ці питання мають детально розглядатись у процесі вивчення фахових методик.

Практичні методи навчання спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу.

Лабораторний метод передбачає організацію навчальної роботи шляхом використання спеціального обладнання та певної технології для набуття нових знань або перевірки наукових гіпотез на рівні досліджень.

Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань. Наприклад, огляд місця події.

У навчальній практиці значне місце відводиться вправам. Вправа - це метод навчання, сутність якого полягає у цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій чи операцій з метою формування умінь та навичок.

Використовуючи практичні методи, варто зважати на низку передумов: забезпечення розуміння студентами сутності наукових знань як базового компонента практичної діяльності; оволодіння алгоритмами застосування знань відповідно до дидактичної мети; створення оптимальних умов для самостійної діяльності студентів у процесі формування умінь і навичок. Адже уміння і навички - це результат індивідуальної дії особистості.

При цьому основним "інструментом" пізнання є мозок людини. Тому в навчальному процесі природно використовуються методи, відповідні логіці. Це - аналіз, синтез, індукція, дедукція, традукція.

Аналітичний метод передбачає мисленнєвий або практичний розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак. Але це лише початковий компонент пізнання. Для розуміння цілісності явища, процесу, сутності окремого поняття необхідно перейти до наступної логічної операції - синтезу. Синтез як метод ґрунтується на мисленнєвому або практичному з'єднанні виділених аналізом елементів чи властивостей предмета, явища в одне ціле. Синтез є органічним продовженням аналізу й може будуватися лише на його основі. Це гносеологічна закономірність навчального процесу.

Отже, у процесі пізнання конкретного предмета, явища, категорії є діалектична взаємодія і взаємозумовленість аналізу й синтезу. Поряд з аналізом і синтезом у процесі пізнання використовують такі логічні методи, як індукція, дедукція, традукція. Індуктивний метод - це шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального. У результаті розуміння сутності ознак, властивостей одиничних предметів чи явищ, понять є можливість усвідомити істотні, типові закономірності чи властивості однопорядкових предметів або явищ. Проте, використовуючи індуктивний метод, варто не змушувати студентів завчати велику кількість одиничних понять, а лише ту інформацію, що дасть змогу виділити у споріднених поняттях суттєве, загальне, типове. Дедуктивний метод, навпаки, базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного. Студенти ознайомлюються із загальною закономірністю, а потім на основі цієї закономірності, правила, закону характеризуються інші явища, предмети. Індуктивний і дедуктивний методи перебувають у діалектичному взаємозв'язку. Традуктивний метод передбачає висновки від одиничного до одиничного, від часткового до часткового, від загального до загального.

Ефективність навчання багато в чому зумовлена способом організації мислення. Залежно від рівня розумової активності студентів виділяють такі методи навчання: проблемний виклад (проблемно-інформаційний), частково-пошуковий, дослідницький.

Проблемний виклад передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та "прийнятті" проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

Частково-пошуковий метод включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і прийняття пізнавального завдання; керувати ходом пошукової мисленнєвої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулювати і схвалювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

Дослідницький метод спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання. Для ефективності цього методу варто дотримуватися низки вимог: створення проблемної ситуації; керівництво студентами при виділенні пізнавального завдання; спонукання студентів до пошуків гіпотези, перевірки її достовірності; надання допомоги у пошуках ефективних методів і резерву знань, необхідних для розв'язання задачі; орієнтація студентів на проведення досліджень і систематизація результатів проведеної роботи; включення студентів у самостійний аналіз перебігу та результатів проведеної роботи.

ІХ. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Одним із засобів визначення кількісних і якісних параметрів технології навчання виступає контроль, як один із невід'ємних компонентів процесу діагностування навчальних досягнень студентів.

Контроль - це виявлення, вимір і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів. Саму ж процедуру виявлення та виміру називають перевіркою, що є складовою частиною контролю. Крім перевірки, контроль містить у собі оцінювання (як процес) і оцінку (як результат) перевірки. За допомогою контролю допомогою встановлюють вихідний рівень знань студентів, отримують інформацію про стан їхніх знань у процесі навчання. Його ж ефективність значною мірою залежить від уміння студентів сповна використовувати можливості бібліотеки вишу.

Показники контролю знань студентів є єдиною основою для судження про результати навчання, а отже й для вирішення таких важливих питань, як переведення на наступний курс, призначення стипендії, випуск з вищої школи і видача диплома. До основних завдань системи контролю якості підготовки фахівців-юристів відносять: визначення рівня виявлення та розвитку системи компетенцій особистості студентів; виявлення, перевірку та оцінювання рівня здобутих знань, умінь та навичок студентів і якості засвоєння ними навчального матеріалу з конкретної дисципліни на всіх етапах навчання; порівняння фактичних результатів навчально-пізнавальної діяльності із запланованими; оцінювання відповідності змісту, форм, методів і засобів навчання до мети та завдань підготовки фахівців відносно галузевої компоненти державних стандартів освіти з певного напрямку підготовки або спеціальності «Правознавство»; стимулювання систематичної самостійної роботи та пізнавальної активності студентів; виявлення і розвиток творчих здібностей, підвищення зацікавленості у вивченні навчального матеріалу; оцінювання ефективності самостійної, індивідуальної роботи студентів, їхнього вміння працювати з навчальною, довідковою, методичною літературою; виявлення кращого досвіду та розроблення заходів для підвищення якості навчання шляхом впровадження у навчальний процес інноваційних технологій, у

тому числі використання нових інформаційних можливостей, зокрема комп'ютера, Інтернету.

До організації контролю висувається ряд вимог, зокрема, його потрібно підпорядкувати поставленим цілям навчання; встановлювати конкретні, об'єктивні результати контролю знань (вміння, навички, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності); використовувати методи об'єктивного аналізу і оцінювання отриманих результатів контролю. Контроль, результатом якого є певна оцінка, має бути систематичним, освітнім, діагностичним, виховним (стимулюючим), розвиваючим, керованим, оцінюючим, всебічним, об'єктивним, неупередженим, відкритим, гласним.

При вивченні дисциплін, зокрема й такої, як «Кримінальна віктимологія», доцільно застосовувати різні види контролю: попередній (з метою діагностування перед вивченням нового розділу, теми, на початку семестру), поточний (виявляти якість засвоєння студентами знань на заняттях), тематичний (встановлювати, наскільки успішно студенти оволоділи системою знань з теми, розділу, наскільки ефективно використовують навчальну літературу загалом, наявну в науковій бібліотеці університету зокрема), підсумковий (виявляти досягнутий рівень підготовленості студентів з окремих навчальних предметів).

Попередній контроль застосовуємо як передумову для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Його мета - ознайомлення із загальним рівнем підготовки студентів з предмета, щоб намітити подальшу організацію навчально-пізнавальної діяльності студентів. Попередній контроль (перевірка та оцінка залишкових знань) проводиться також через деякий час після підсумкового іспиту з певної дисципліни як з метою оцінки міцності знань, так і визначення їхнього рівня.

Поточний контроль знань є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу. Він здійснюється у повсякденній навчальній роботі й виражається у систематичних спостереженнях викладача за навчальною діяльністю студентів на кожному занятті. Мета - оперативне одержання об'єктивних даних про рівень знань студентів і якості навчальної роботи на занятті, вирішення завдань керівництва навчальним процесом, що можливі тільки на підставі даних поточного контролю.

Рубіжний (тематичний, модульний, блоковий) контроль знань є показником якості вивчення окремих розділів, тем і пов'язаних з цим пізнавальних, методичних, психологічних та організаційних якостей студентів. Рубіжний контроль дає можливість перевірити засвоєння отриманих знань через триваліший період і охоплює значний за обсягом розділи курсу, проводиться усно й письмово, як контрольна робота, індивідуально або у групі.

Підсумковий контроль - це перевірка рівня засвоєння знань, умінь студентів за семестр, курс, весь період навчання у ВНЗ. У його ході встановлюється система і структура знань студентів. До підсумкового контролю належать семестрові, перевідні й державні іспити, а також заліки перед іспитом. Основна мета іспитів - визначення дійсного змісту знань студентів за обсягом, якістю і вмінням застосовувати їх у практичній діяльності. Не зважаючи на результати контрольних заходів у перебігу семестра, іспит як підсумкова форма контролю має бути обов'язковим для всіх студентів.

Контроль здійснюється у різних формах: індивідуальній, груповій і фронтальній.

Рейтингова система оцінювання, що застосовується за кредитно-трансферної системи, підсилює роль поточного і підсумкового контролю, робить його систематичним. Рейтингове оцінювання забезпечує інтегральну оцінку результатів навчання студентів, поєднує кількісні оцінки результативності навчання з якісними показниками навчання студентів, дає змогу враховувати їхні досягнення на кожному етапі оволодіння знаннями, активізувати самостійну роботу, зокрема й з навчальною літературою, є зручним при переведенні національної оцінки на шкалу ECTS, сприяє розвитку самоконтролю студентів.

Одним із найважливіших методів контролю є спостереження за навчальною діяльністю студентів. Він дає змогу скласти уявлення про пізнавальні можливості студентів, їхнє ставлення до оволодіння знаннями, рівень самостійної підготовки тощо.

Усне опитування досить широко використовують у традиційній системі перевірки та оцінювання навчальних досягнень студентів, воно полягає в постановці перед ними запитань за змістом навчального матеріалу та оцінюванні їхніх відповідей. За своїм характером усне опитування може бути індивідуальним і фронтальним, простим і складним.

Повніше реалізувати діагностичну функцію уможлиблює письмовий контроль. Він дає змогу економно використовувати навчальний час, виявити уміння логічного, послідовного викладення думок студентом, досягти єдності вимог до контролю. Проте, письмові контрольні роботи не можуть замінити усного контролю знань, викладачеві необхідно поєднувати ці методи.

Достатньо новий метод контролю навчальних досягнень студентів - тестування. При вивченні спеціальних профільюючих дисциплін завершального етапу професійної підготовки використовують тести для контролю та оцінювання, засвоєння ними змісту окремої навчальної дисципліни або окремої її частини (модуля) і тести, що визначають підготовленість студентів і є пробою на визначення кваліфікації випускника. Кваліфікаційний тест, як правило, комплексний.

На тестовому екзамені студенту потрібно підтвердити не тільки наявність знань, умінь і навичок, а й здатність приймати правильні рішення. Проте тестування не може повністю замінити усні й практичні форми контролю. Вміння володіти спеціальною термінологією, логічно будувати речення, доступно і зрозуміло висловлювати свої думки, найповніше можна перевірити за допомогою усних форм контролю (семінарські заняття), а ступінь сформованості практичних умінь та навичок - на практичних заняттях та під час різних видів навчальної та виробничо-технологічної практик.

До основної умови організації ефективного контролю навчальних досягнень у процесі вивчення спеціальних дисциплін відносимо системність контролю, коли вивчення кожного розділу, кожної теми закінчується контрольними завданнями, а усне опитування, письмові роботи, тестові завдання поєднують із практичною перевіркою, цілеспрямовано і доцільно використовують у формуванні самоконтролю студентів. Контрольні завдання мають охоплювати весь навчальний матеріал і бути диференційованими за рівнями володіння студентами знаннями. При цьому викладач інформує їх про зміст, методи, форми і терміни проведення контрольних заходів та надає можливість кожному ознайомитися з результатами контролю, проаналізувати їх виконання, допущені помилки.

Отже, при вивченні навчальної програми дисципліни «Права людини» варто поєднувати комплекс методів і форм контролю навчальних досягнень студентів (усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль знань). А щоб результати були вагомими, студентам-правникам слід сповна використовувати можливості кафедральної та університетської бібліотек.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Основними засобами діагностики навчальних досягнень студентів, що полягають в оцінці засвоєння навчального матеріалу є:

- усне опитування;
- фронтальні опитування;
- термінологічний диктант;
- реферативні доповіді (індивідуальні завдання);
- залік

X. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	T6		
6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D		
50-59	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ХІІ. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

МОДУЛЬ 1

1. Поняття НТЗ та основні принципи їх застосування.
2. Нормативні підстави застосування НТЗ в правоохоронній діяльності.
3. Класифікація НТЗ
4. Методи НТЗ. Поняття і класифікація методів НТЗ.
5. Види пошукових НТЗ
6. Види оптичних НТЗ
7. Групи НТЗ по призначенню
8. Поняття НТЗ для огляду місця події та основні принципи їх застосування.
9. Процесуальні положення застосування НТЗ на місці події
10. Класифікація НТЗ
11. Універсальний набір НТЗ
12. Спеціалізовані набори НТЗ
13. Характеристика: засобів освітлення, оптичних приладів, пошукових приладів, вимірювальних приладів, засобів фіксації.
14. Фото, як важливий нтз фікації слідчого.
15. Фотозйомка при СД.
16. Види фотозйомки під час слідчих дій
17. Основні прийоми та методи фотозйомки під час слідчих дій.
18. Порядок та вимоги до оформлення фототаблиць, як додатків до слідчих дій
19. Відео, як важливий нтз фікації слідчого.
20. Відеозйомка при СД.
21. Види відеозйомки під час слідчих дій
22. Основні прийоми та методи відеозйомки під час слідчих дій.
23. Порядок та вимоги до оформлення застосування відеозапису в ході слідчих дій.
24. Види планів та схем місця події на відкритій місцевості;
25. Види планів та схем місця події у приміщеннях;
26. Вимоги до планів та схем місця події;
27. Обов'язкові реквізити планів та схем місця події

МОДУЛЬ 2

1. Правові підстави та форми оперативної діяльності.
2. Поняття техніки оперативного працівника.
3. Види НТЗ оперативного документування та виявлення злочинної діяльності.

4. Види оперативних НТЗ по охороні громадського порядку.
5. Порядок застосування НТЗ в ході оперативно-розшукових заходів.
6. Поняття спеціальної техніки.
7. Правові підстави застосування спеціальної техніки в діяльності органів внутрішніх справ.
8. Класифікація та характеристика спецзасобів.
9. Поняття «Польової криміналістики» та її НТЗ.
10. НТЗ пошуку слідової інформації в ході правоохоронної діяльності.
11. НТЗ виявлення слідової інформації в ході правоохоронної діяльності.
12. НТЗ фіксації та вилучення слідової інформації в ході правоохоронної діяльності.
13. НТЗ спеціаліста-криміналіста.
14. НТЗ спеціаліста-імунолога.
15. НТЗ спеціаліста-вибухотехніка.
16. НТЗ спеціаліста-пожежотехніка.
17. НТЗ спеціаліста-автотехніка.
18. Методи лабораторних досліджень та НТЗ, що забезпечують їх проведення.
19. Основні напрями лабораторних досліджень при розкритті злочинів та їх НТЗ.
20. НТЗ біологічних, хімічних, фізичних та фізико-хімічних лабораторних досліджень в ході правоохоронної діяльності.
21. Концептуальні засади використання інформаційних технологій в правоохоронній діяльності.
22. Математизація та комп'ютеризація науково-криміналістичних досліджень.
23. Класифікація інформаційних технологій, що використовуються в правоохоронній діяльності.
24. АС для техніко-криміналістичного забезпечення слідчих дій.
25. АС для техніко-криміналістичного забезпечення оперативно-розшукових заходів.
26. АС для судово-експертних досліджень.
27. Поняття НТЗ профілактики та полегшення розслідування злочинів.
28. Класифікація НТЗ профілактики та полегшення розслідування злочинів.
29. Електронні та біометричні засоби запирання.
30. Системи відео спостереження.
31. Хімічні пастки.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття НТЗ та основні принципи їх застосування.
2. Нормативні підстави застосування НТЗ в правоохоронній діяльності.
3. Процесуальні положення застосування НТЗ на місці події
4. Класифікація НТЗ
5. Методи НТЗ. Поняття і класифікація методів НТЗ.
6. Групи НТЗ
7. Техніка слідчого. Різновиди. Напрями застосування;
8. Техніка оперативного працівника. Різновиди. Напрями застосування;
9. Спеціальні засоби, відповідно до З.У. «Про міліцію», різновиди, порядок та межі застосування;
10. Спеціальні засоби активної оборони;
11. Спеціальні засоби індивідуального захисту;
12. Технічні засоби профілактики злочинів;
13. Експертна техніка Різновиди. Напрями застосування;
14. Експертна техніка – НТЗ польової криміналістики;
15. Експертна техніка – НТЗ лабораторних досліджень;
16. Субjekтами застосування НТЗ в ході розслідування злочинів;
17. Характеристика: засобів освітлення;
18. Характеристика: засобів оптичних приладів;
19. Характеристика: засобів пошукових приладів;
20. Характеристика: засобів вимірювальних приладів;
21. Характеристика: засобів засобів фіксації;
22. Фотозйомка в ході проведення слідчих дій;
23. Види фотозйомки в ході проведення слідчих дій;
24. Основні прийоми та методи фотозйомки в ході проведення слідчих дій;
25. Порядок та вимоги до оформлення фототаблиць, як додатків до протоколів слідчих дій;
26. Поняття, завдання та основні принципи відеозапису в ході проведення слідчих дій;
27. Функції спеціаліста-оператора в ході проведення слідчих дій;
28. Основні вимоги до відеозапису в ході проведення слідчих дій;
29. Основні операції по побудові кадрів в ході проведення слідчих дій;
30. Прийоми та методи відеозапису в ході проведення слідчих дій;
31. Фотозйомка в ході проведення експертних досліджень поняття та види;
32. Пересувна криміналістична лабораторія, як НТЗ польової криміналістики;
33. Уніфіковані та спеціалізовані набори слідчого чи спеціаліста;
34. Правові підстави та форми оперативної діяльності.
35. Поняття техніки оперативного працівника.
36. Види НТЗ оперативного документування та виявлення злочинної діяльності.
37. Види оперативних НТЗ по охороні громадського порядку.
38. Порядок застосування НТЗ в ході оперативно-розшукових заходів.
39. Поняття спеціальної техніки.

40. Правові підстави застосування спеціальної техніки в діяльності органів внутрішніх справ.
41. Класифікація та характеристика спецзасобів.
42. Поняття «Полювої криміналістики» та її НТЗ.
43. НТЗ пошуку слідової інформації в ході правоохоронної діяльності.
44. НТЗ виявлення слідової інформації в ході правоохоронної діяльності.
45. НТЗ фіксації та вилучення слідової інформації в ході правоохоронної діяльності.
46. НТЗ спеціаліста-криміналіста.
47. НТЗ спеціаліста-імунолога.
48. НТЗ спеціаліста-вибухотехніка.
49. НТЗ спеціаліста-пожежотехніка.
50. НТЗ спеціаліста-автотехніка.
51. Методи лабораторних досліджень та НТЗ, що забезпечують їх проведення.
52. Основні напрями лабораторних досліджень при розкритті злочинів та їх НТЗ.
53. НТЗ біологічних, хімічних, фізичних та фізико-хімічних лабораторних досліджень в ході правоохоронної діяльності.
54. Концептуальні засади використання інформаційних технологій в правоохоронній діяльності.
55. Математизація та комп'ютеризація науково-криміналістичних досліджень.
56. Класифікація інформаційних технологій, що використовуються в правоохоронній діяльності.
57. АС для техніко-криміналістичного забезпечення слідчих дій.
58. АС для техніко-криміналістичного забезпечення оперативно-розшукових заходів.
59. АС для судово-експертних досліджень.
60. Поняття НТЗ профілактики та полегшення розслідування злочинів.
61. Класифікація НТЗ профілактики та полегшення розслідування злочинів.
62. Електронні та біометричні засоби запирання.
63. Системи відео спостереження.
64. Хімічні пастки – різновиди та призначення.

ХІІІ. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАУКОВО- ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

Злочинність належить до тих проблем, які неможливо вирішити у відриві від політичних, економічних і соціальних факторів розвитку суспільства. Правоохоронна діяльність має вкрай важливий соціальний аспект, оскільки є сукупністю послідовних заходів держави та суспільства, через які реалізуються права та свободи суспільства в цілому та кожного окремого громадянина, зокрема. Вона займає важливе місце в законодавстві, в частині вироблення й застосування спільних принципів та механізмів протидії злочинності, узагальненні досвіду набутого в боротьбі зі злочинними проявами, діяльності й науковому підході до вирішення проблем правоохоронної діяльності. Крім того багато випускників юридичних вузів попадаючи на роботу в правоохоронні органи часто не мають жодного уявлення про технічні можливості правоохоронної діяльності.

Саме тому, викладання курсу «Науково-технічні засоби в правоохоронній» для спеціалістів кримінально-правової спеціалізації юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича є актуальним і необхідним.

Предметом курсу є вивчення змісту та основних технічних складових діяльності важливих напрямів діяльності по розслідуванню та доказуванню злочинів, її форм та засобів, а також правових основ та суб'єктів її реалізації.

Вивчаючи даний курс потрібно використовувати основні положення Конституції України та інших чинних нормативно-правових актів у галузі криміналістики та кримінально-процесуального права. Глибокий аналіз чинного Кримінально-процесуального кодексу України також є необхідною умовою успішного опанування спецкурсом “Науково-технічні засоби в правоохоронній діяльності”. Для правильного розуміння змісту декотрих інститутів не варто обмежуватись вивченням тільки підручників, а й ознайомитись з додатковою науковою літературою.

При вивченні даної дисципліни у студентів формуються уявлення про предмет даного курсу, його мету та зміст, а також вміння практичного застосування набутих знань в подальшій практичній діяльності.

Вивчати дисципліну «Науково-технічні засоби в правоохоронній діяльності» треба у суворій послідовності відповідно до програми і методичних вказівок.

У програмі курсу визначено мету та основні завдання дисципліни, компетенції, якими має оволодіти студент у процесі вивчення дисципліни, тематику лекційних та семінарських занять, зміст індивідуальних науково-дослідницьких завдань, список основної та додаткової літератури та засоби діагностики.

Методика вивчення навчальної дисципліни базується на сполученні лекцій, практичних занять, індивідуальних занять і самостійної роботи з закріплення теоретичного матеріалу.

Для ефективного вивчення дисципліни розроблені методичні рекомендації як до організації самостійної роботи студентів, так і до семінарських занять із зазначеної вище дисципліни.

Все це сприяє ефективному вивченню та засвоєнню навчального матеріалу з курсу «Науково-технічні засоби в правоохоронній діяльності».

13.1. Самостійне опрацювання програмного матеріалу, що не викладається на лекціях. При самостійному опрацюванні програмного матеріалу, що не викладається на лекціях, студенти повинні доповнити та розширити свої знання, поглибити теоретичні уявлення, удосконалити навички концептуального аналізу.

Самостійне опрацювання програмного матеріалу здійснюється на основі навчально-методичного комплексу даної дисципліни, що дає можливість студентам визначитися з обсягом і напрямками самостійної роботи.

Самостійне опрацювання програмного матеріалу доцільно розпочинати з розгляду того матеріалу, що викладався на лекційних заняттях. Завдяки цьому систематизуються набуті знання, визначаються прогалини в їх засвоєнні, отримується цілісне уявлення про порушену проблематику, покращується орієнтування у визначенні сутності питань, що винесені для самостійного опрацювання.

Важливе значення для ефективного самостійного опрацювання матеріалу має вміння студентів правильно використовувати методичні рекомендації до вивчення дисципліни або ж модулю. Особливу увагу слід звернути на список основної та додаткової літератури; перша є обов'язковою для використання, друга - може використовуватися в разі необхідності поглиблення вже набутих студентами знань.

Критерієм ефективності самостійного опрацювання програмного матеріалу, що не викладається на лекціях, є якість засвоєння знань, яка перевіряється під час участі студентів у семінарських заняттях, при виконанні ІНДЗ та в результатах підсумкового модульного контролю.

13.2. Підготовка до семінарських занять. Підготовка до семінарських занять потребує зусиль з боку студентів. Зокрема, готуючись до семінарських занять, студенти повинні самостійно опрацювати відповідний навчальний елемент шляхом вивчення основної та додаткової літератури до нього, здійснити пошук альтернативних джерел інформації, переосмислити опрацьовану літературу.

При підготовці до виступу на семінарському занятті важливо визначити коло питань, які потребують висвітлення з того чи іншого питання, підібрати як теоретико-методичний, так й емпіричний матеріал, сформулювати виявлені філософсько-правові антиномії, прогалини в правовому регулюванні тощо.

Слід урахувати, що на виступ на семінарському занятті відводиться не більше 5 хвилин. Тому матеріал має викладатися по суті, й завершуватися короткими висновками. Не слід забувати і про вільну форму викладання матеріалу.

13.3 Виконання індивідуальних науково-дослідницьких завдань. При підготовці індивідуального науково-дослідного завдання слід керуватися вимогами, які висуваються до цього виду самостійної роботи. *По-перше*, воно має

характеризуватися чіткою структурою згідно з визначеним планом. *По-друге*, індивідуальне науково-дослідницьке завдання повинно логічно висвітлювати питання, яке розглядається. *По-третє*, воно повинно мати узагальнюючий характер оцінок подій, явищ. *По-четверте*, характеризуватися чіткою аргументацією висновків з усіх порушених питань.

13.4. Підготовка до підсумкового модульного контролю. Підсумковий модульний контроль дозволяє викладачеві визначити узагальнений рівень теоретичних знань студентів за робочою програмою навчальної дисципліни.

Підготовка до підсумкового контролю включає: *опрацювання* студентами основних теоретико-методологічних та наукових положень за темами (навчальними елементами) затвердженої робочої навчальної програми дисципліни, що розглядалися на лекціях; *акумулювання* навичок розширеного засвоєння теоретичних знань, індивідуального їх застосовування для вироблення оптимальних підходів щодо вирішення конкретних проблем, здобутих та закріплених під час самостійного опрацювання матеріалу, що не викладається на лекціях, підготовки та участі у семінарських заняттях, а також при підготовці індивідуального науково-дослідницького завдання.

Рекомендована література

Базова

1. Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіц. текст. — [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua> (ст. 2, 78, 85, 85-1, 85-2, 103, 114, 174, 175, 177, 178, 191).
2. Крылов И.Ф. Очерки истории криминалистики и криминалистической экспертизы. – Л., 1975. – 190 с.
3. Перлін С.І. Шевцов С.О. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади. – Х.:МВС ДНДЕКЦ, 2009. – 152 с.
4. Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
5. Селиванов Н.А. Научно-технические средства расследования преступлений: Автореф. Дисс. д-ра юрид. Наук. – М., 1965. – 192 с.
6. Грамович Г.И. Основы криминалистической техники. – Минск, 1981.
7. Вольнский В.А. Криминалистическая техника: наука-общество-человек: Монография. – М.:ЮНИТИ, 2000.- 311 с.
8. Разумов Э. А., Молибога Н. П. Осмотр места происшествия.— К.: РИО МВД Украины, 1994.— 672 с.,
9. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник.-К.: Кондор, 2005.-588с.
10. Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
11. Курс криминалистики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп.- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
12. Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
13. Практическое руководство следователя.- М.: Приор, 2002.- 224 с.

14. Судова експертиза контактної взаємодії об'єктів у світлі теорій відображення, інформації та криміналістичної ідентифікації // Право України (укр.).- 2005.- № 6.- С.164-172.
15. Справочник следователя.- М.: Приор, 2001.- 256 с.
16. Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.
17. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів Бахін В.П., Весельський В.К., Гончаренко В.Г., Дідковська С.П., Клименко Н.І., Колонюк В.П., Котюк І.І., Лисиченко В.К., Лукьянчиков Є.Д., Мацишин В.С., Перебитюк М.В., Підпалій В.Л., Старушкевич А.В., Фокіна А.О. Циркаль В.В. – Національний університет імені Тараса Шевченка 2001 – 260С.
18. А. Леви Осмотр места происшествия// Справочник следователя/ "Юридическая литература" - М. 1982-250 с.
19. Арсеньев В.Д., Заблоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. С. 18.
20. Курс криминалистики: Учебное пособие.- 3-е изд., доп..- М.: Закон и право; ЮНИТИ, 2001.- 837 с.
21. Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика. — Одесса, 1996.
22. Практическое руководство следователя.- М.: Приор, 2002.- 224 с.
23. Судова експертиза контактної взаємодії об'єктів у світлі теорій відображення, інформації та криміналістичної ідентифікації // Право України (укр.).- 2005.- № 6.- С.164-172.
24. Основы трасологии. Особенная часть. / Под ред.. Г.А. Грабовского. – М., 1974. – 212с.
25. Справочник следователя.- М.: Приор, 2001.- 256 с.
26. Трегубов С.Н. Основы уголовной тактики.-М., 2002.-С.281.
27. Советская криминалистика/ Митричев С.П., Яблоков Н.П., Киричинский Б.Р., Кубицкий Ю.М., Поташник С., Терзиев Н.В., Зотов Б.Л., Колмаков Е.П., Колесниченко А.Н., Карнеева Л.М., Тарасов-Родионов П.И., – М.: Министерство высшего образования СССР Всесоюзный юридический заочный институт, 1958. – 428 с.
28. Бирюков В.В. Цифровая фотография; перспективы использования в криминалистике. - Луганск: РИО ЛИВД, 2000. - 138 с.
29. Дмитриев Е.Н., Иванов П.Ю. Применение метода цифровой фотографии для фиксации объектов криминалистических экспертиз. Учебное пособие. - М.: ЭКЦ МВС России, 1997.
30. Постика И.В. Судебная (криминалистическая) фотография: теория и практика: Монография. - Одесса: Юридична література, 2002. -296с.

31. Салтевский М.В., Гапонов Ю.С. Судебная фотография и кинематография в деятельности органов внутренних дел (Учебное пособие) - МВД СССР, КВШ, 1974. - 159 с.
32. Селиванов Н.А., Эйсман А.А. Судебная фотография. - М.: "Юридическая литература", 1965. - 230 с.
33. Судебная фотография. / Под ред. А.В. Дулова 2-е изд., испр. и доп. - М.: Высш. школа, 1978. - 192 с: ил.
34. Фотофиксация значительных по размерам мест происшествий. - М.: РИО ВНКЦ МВД СССР, 1991.-60 с.
35. Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
36. DFOTO (цифровое фото и видео) №1-4, 2003.
37. DFOTO (цифровое фото и видео) №1-2, 2004.

Допоміжна

38. А. Леви Осмотр места происшествия// Справочник следователя/ "Юридическая литература" - М. 1982-250 с.
39. Осмотр места происшествия: Практическое пособие / Под О-74 ред. А.И. Дворкина. — М.: Юристь, 2000. — 336 с.
40. Криміналістична техніка/Під ред. А.В. Кофанова. – К: „Кий”, 2006.-456 с.
41. Дубовий О. П., Лукашенко В. Я., Рибалко Я. В. Криміналістичне дослідження слідів рук: Науково-практичний посібник.- К.: Атіка, 2000.-152 с.
42. Обнаружение, фиксация и изъятие следов/ Е.И. Зуев, В.А.Адрианова, А.И. Миронов, Л.В.Давыдов, А.И. Устинов, В.В.Филиппов, А.П. Моисеев.:МВД СССР ВНИИ, 1969. – 141 с.
43. Железняк А.С. Возможности установления преступников по следам перчаток: Науково-практичний посібник – Москва: НИИ милиции, 1964 – 23 с.
44. Мусиенко А.Д. Некоторые особенности криминалистического исследования перчаток /Теория и практика криминалистической экспертизы: Сборник статей/ Под редакцией Е.И. Казакова. – Волгоград: Министерство внутренних дел СССР Высшая следственная школа – 1980- 182 с.
45. Барсегянц Л.О., Левченков БД. Судебно-медицинская экспертиза выделений организма. — М., 1978. — 130 с.
46. Болдеску Н.Г., Гыскэ Л.И, Гуртовая С.В., Иванов П.Л. Первичное исследование вещественных доказательств и оценка их пригодности для биологической идентификационной экспертизы методом геномной "дактилоскопий1"// Суд.-мед. экспертиза. — 1990. — № 4. — С. 11-14.
47. Бронникова М.А., Гаркави А.С. Методика и техника судебно-медицинской экспертизы вещественных доказательств. — М., 1963. — 278 с.
48. Ермоленко Б.Н. Теоретические и методические проблемы судебной баллистики. К.,1976.
49. Крылов И.Ф. Очерки истории криминалистики и криминалистической экспертизы. Ленинград, 1975.

50. Крылов И.Ф. Краткий очерк истории возникновения и развития судебно-баллистической экспертизы в России // Теория и практика криминалистической экспертизы. - Волгоград, 1980.
51. Торвальд Ю. Век криминалистики. М., 1991.
52. Тихонов Е.Н. Судебно-баллистическая экспертиза. Барнаул, 1991.
53. Старовойтов В.И., Сулимов К.Т., Грищенко В.В. Запаховые следы участников происшествия: обнаружение, сбор, организация исследования: Метод. Рекомендации.- М. ЭКЦ МВД России, 1993.-24 с.
54. Криминалистическое исследование волокнистых материалов и изделий из них. М., 1983. –С. 3-24.
55. Криминалистическая экспертиза материалов, веществ и изделий. Саратов, 1980. –С. 5-11.
56. Криминалистическое исследование волокнистых материалов и изделий из них/Под. Ред. В.А.Пучкова.-М.:ВНИИСЭ МЮ СССР, 1983.-311

Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua
2. <http://www.forensicssource.com>
3. <http://www.aetv.com/crime-360>
4. <http://www.asys-power.kiev.ua/>